

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

30 noiembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul Penal al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte – Toma Nadejda,

Judecători – Boico Victor, Diaconu Iurie,

examinând în baza materialelor cauzei, admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de către inculpat, împotriva deciziei Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat din 03 mai 2022, în cauza penală în privința lui

Popov Ștefan XXXX.

Termenul examinării cauzei:

Prima instanță: 21.12.2018 – 29.12.2021.

Instanța de apel: 02.02.2022 – 03.05.2022.

Instanța de recurs: 25.07.2022 – 30.11.2022.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Cimișlia, sediul Leova din 29 decembrie 2021, Popov Ștefan a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 179 alin. (1) Cod penal și a fost încetat procesul penal, pe motiv că la caz, a intervenit expirarea termenului de prescripție.

A acțiunea civilă, intentată la cererea avocatului Igor Șcheau în interesele părții vătămate Stînga Cristina privind încasarea prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată, a fost admisă în principiu, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor cuvenite să hotărască instanța civilă.

A fost soluționată soarta corpurilor delictive.

2. Pentru a se pronunța în cauza dată, în sensul enunțat, prima instanță a constatat că, la data de 08.10.2018, în jurul orelor 03:00-04:00, Popov Ștefan, aflându-se în xxxxxxxx, având scopul pătrunderii ilegale în casa fostei concubine cet. Stînga Cristina, fără consimțământul acesteia, a pătruns ilegal în domiciliul ultimei, situat în s. xxxxxxxx, și la cerința de a părăsi domiciliul a refuzat, totodată a amenințat-o cu aplicarea violenței.

Acțiunile lui Popov Ștefan au fost încadrate de către organul de urmărire penală în baza art. 179 alin. (2) Cod penal, indicii calificativi: „Violarea de domiciliu, adică pătrunderea ilegală în domiciliul persoanei fără consimțământul acesteia cu amenințarea aplicării violenței”.

În sentință s-a menționat că, „examinând cauza penală, audiind opinia

participanților la proces, luând în considerație cerințele formulate atât de acuzatorul de stat cât și de partea apărării privind recalificarea acțiunii lui Popov Ștefan din dispoziția art. 179 alin. (2) Cod penal în prevederile art. 179 alin. (1) Cod penal, instanța a reținut că acțiunile inculpatului întrunesc elementele constitutive a infracțiunii prevăzute de **art. 179 alin. (1) Cod penal** după indicii calificativi „*pătrunderea sau rămânerea ilegală în domiciliul sau în reședința unei persoane fără consimțământul acesteia ori refuzul de a le părăsi la cererea ei*”.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către avocatul Șcheau Igor în numele părții vătămate Stînga Cristina, prin care a solicitat casarea parțială a sentinței în partea ce ține de admiterea în principiu a acțiunii civile privind repararea prejudiciului material și moral cauzat prin infracțiune înaintată de Stînga Cristina împotriva inculpatului Popov Ștefan, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi decizii potrivit căreia să fie admisă integral acțiunea civilă și să fie încasat de la Popov Ștefan în beneficiul părții vătămate Stînga Cristina prejudiciului moral cauzat prin infracțiune în sumă de 300 000 lei și a cheltuielilor de judecată compuse din cheltuieli de asistență juridică în sumă de 6 000 lei și cheltuieli pentru efectuarea expertizei psihologice în sumă de 700 lei.

3.1 În conținutul cererii de apel depuse, avocatul Șcheau Igor în numele părții vătămate a invocat următoarele:

- prima instanță, apreciind în mod pripit probatoriu cauzei penale vizate, ignorând existența de probe care dovedesc dincolo de orice dubiu rezonabil existența de suferințe morale la partea vătămată, care denotă asupra caracterului întemeiat a pretențiilor acesteia expuse în acțiunea civilă în procesul penal, a dispus în mod injust, admiterea în principiu a acțiunii civile în procesul penal, emițând astfel o soluție neîntemeiată, având ca efect încălcarea dreptului la repararea prejudiciului cauzat prin infracțiune.

- partea vătămată a fost audiată detaliat în cadrul urmăririi penale, expunând detaliat declarații legate de obiectul învinuirii, precum și despre existența de prejudicii morale cauzate prin acțiunile ilegale ale inculpatului, fiind supusă și examinării psihologice, prin care se confirmă, încă o dată în plus existența și întinderea prejudiciului moral cauzat părții vătămate;

- având în vedere intensitatea suferințelor morale ale părții vătămate, poziția inculpatului de a nu recunoaște culpa pentru infracțiunea pentru care este judecat penal și nedorința acestuia, de a compensa, cel puțin parțial, prejudiciu cauzat părții vătămate - doar simpla condamnare a inculpatului, nu este, nici pe departe, suficiente pentru a constitui o „satisfacție echitabilă” pentru partea vătămată;

- nu mai poate fi admisă soluția admiterii „în principiu” a acțiunii civile în procesul penal, instanța urmând a aplica art. 225 alin. (3) Cod de procedură penală;

- acțiunile ilegale ale inculpatului vizat, au cauzat nu doar încălcarea gravă

a normelor de conviețuire socială și legalității, dar au provocat suferințe morale profunde pentru partea vătămată și membrii familiei acesteia, fapte care acordă acesteia dreptul de a solicita compensarea pagubei morale cauzate astfel;

- la momentul comiterii infracțiunii pentru care este judecat penal, pe data de 08.10.2018, inculpatul nu numai că nu a conștientizat caracterul ilegal al acțiunilor sale, nu numai că nu a făcut concluzii asupra inadmisibilității pătrunderii ilegale în domiciliul părții vătămate, ci continuă acțiunile sale ilegale, admițând nu doar încălcarea inviolabilității domiciliului părții vătămate, dar punând în continuare în pericol sănătatea acesteia, prin adresarea de amenințări cu răfuiala fizică, care având în vedere conduita anterioară a inculpatului sunt reale. Mai mult decât atât, pătrunzând ilegal în domiciliul părții vătămate, inculpatul a trezit din somn și copiii minori Stînga Felicia și Andreea, care au fost intimidat profund de acțiunile ilegale ale inculpatului. Din momentul schimbării domiciliului său în r-nul XXXXXX, sat. xxxxx, partea vătămată trăiește un coșmar, datorită faptului că se află permanent într-o stare de frică că inculpatul poate pătrunde în orice moment (chiar și noaptea târziu) în domiciliul său, putându-i provoca leziuni corporale, după cum a mai procedat anterior. Conduita inculpatului a creat și continua să producă părții vătămate un sentiment permanent de nesiguranță în ziua de mâine, de frică atât pentru persoana proprie cât și pentru copiii minori. Astfel, partea vătămată se află într-o stare de permanent anxietate, mai ales că este o persoană cu mult inferioară fizic inculpatului și care în cazul pătrunderii ilegale și aplicării forței fizice față de aceasta, nu se va putea autoapăra. Suferințele morale ale părții vătămate, au fost agravate și mai mult și datorită faptului că acesta în cadrul urmăririi penale nu numai că nu a exprimat careva scuze față de partea vătămată ori copiii minori, la fel ca și în timpul judecării cauzei penale, dar a prezentat declarații neveridice organului de urmărire penală cu scopul evident de a evita răspunderea penală binemeritată pentru infracțiunea comisă. Astfel, inculpatul are o atitudine lipsită de căință față de infracțiunea comisă, ceea ce în mod indubitabil agravează nivelul de suferință al părții vătămate Stînga Cristina;

- partea vătămată a fost supusă și examinării psihologice, prin care se confirmă, încă o dată în plus existența și întinderea prejudiciului moral cauzat părții vătămate. Astfel, prin concluzia psihologică din 17.03.2019, efectuată de specialistul psiholog practician, magistru în psihologia socială și corecțională, psiholog-psihodramatist, Larisa Tiutiunic, a fost stabilit că: *„Stînga Cristina manifestă tulburare posttraumatică esențială, unul din criterii fiind evenimentele legate de traiul timpuriu cu Popov S. N. Acele evenimente sunt re trăite din noi și din nou, drept urmare a amintirilor din ultimele trei luni. În ultima vreme sarea psihologică s-a agravat din cauza vizitelor inoportune ale lui Popov S. N.. În prezent clienta Stînga Cristina se caracterizează printr-un comportament de evitare și stare psihică generală de mutism în situații periculoase.”*

4. Prin decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat din 03 mai 2022

a fost admis apelul declarat de avocatul Șcheau Igor în interesele părții vătămate Stînga Cristina, casată parțial sentința în latura civilă, rejudecată cauza și pronunțată în această latură o nouă hotărâre prin care:

Acțiunea civilă înaintată de avocatul Șcheau Igor în interesele părții vătămate Stînga Cristina a fost admisă parțial.

S-a dispus a fi încasat din contul lui Popov Ștefan în beneficiul Cristinei Stînga suma de 10 000 lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin infracțiune, 6 000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică și 700 lei cu titlu de cheltuieli judiciare pentru expertiza psihologică, în total suma de 16 700 (șaisprezece mii șapte sute) lei.

În rest, pretențiile cu privire la recuperarea prejudiciului moral în sumă de 290 000 lei, au fost respinse ca neîntemeiate.

Celelalte dispoziții ale sentinței au fost menținute fără modificări.

4.1 În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a constatat că la adoptarea sentinței de condamnare, instanța este obligată să examineze acțiunea civilă, pornită în cauza penală, să acorde părților cuvânt în privința ei, să expună în sentință opiniile lor și, referindu-se la legea materială, să ia una din hotărârile prevăzute în art. 387 alin. (1) Cod de procedură penală.

Instanța de apel a statuat că Stînga Cristina a fost recunoscută ca parte vătămată pe cauza penală privind învinuirea lui Popov Ștefan de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 179 alin. (2) Cod penal și că ulterior partea vătămată, în cadrul examinării cauzei penale în privința inculpatului Popov Ștefan, a depus acțiune civilă (f.d. 28, 113-116, Vol. I).

Instanța de apel a constatat că, în motivarea soluției adoptate prima instanță s-a rezumat la faptul că partea vătămată nu s-a prezentat în ședința de judecată și nu a dat declarații pe marginea acțiunii civile în scopul determinării gradului de suferință adus acesteia, invocând că în atare situație instanța este în imposibilitate să aprecieze volumul compensației ce poate fi adjudecat în beneficiul părții civile.

Instanța de apel nu a reținut ca întemeiată poziția primei instanțe care și-a întemeiat soluția referitor la acțiunea civilă în temeiul art. 387 alin. (3) Cod de procedură penală, deoarece partea civilă expres a indicat cuantumul prejudiciului moral, motivele cerințelor înaintate și circumstanțele cauzei ce se răsfrâng asupra cuantumului despăgubirilor solicitate, menționând totodată în decizie că, partea civilă în temeiul art. 324 alin. (3) și (4) Cod de procedură penală avea dreptul efectiv la examinarea acțiunii civile în lipsa sa, cu atât mai mult că aceasta în ședința de judecată era reprezentată de avocatul Șcheau Igor, acțiunea civilă fiind motivată și fiind însoțită de probe în sensul solicitărilor din acțiune.

Reiterând prevederile legale și reținând probele prezentate de părți în susținerea acțiunii civile, instanța de apel a constatat că la caz este întrunită condiția principală privind legătura cauzală între prejudiciul suferit de partea

vătămată și infracțiunea săvârșită, acestea rezultând din faptul că Popov Ștefan a cauzat părții vătămate Stînga Cristina suferințe psihice, care decurg din lezarea integrității fizice a persoanei, integrității domiciliului și spațiului personal, liniștii personale și a copiilor minori, prin violarea domiciliului și refuzului de a-l părăsi cu amenințarea violenței fizice.

Instanța de apel a menționat că caracterul și măsura suferințelor psihice suferite de partea civilă Stînga Cristina este probat și elucidat și prin concluzia psihologică, redată de psihologul practician, magistrul în psihologia socială și corecțională, psiholog-psihodramatist – Larisa Tiutiuniuc, motiv din care, a considerat necesar de a admite parțial acțiunea civilă înaintată de partea vătămată și de a încasa de la inculpatul Popov Ștefan în beneficiul părții vătămate Stînga Cristina suma de 10 000 lei cu titlu de prejudiciu moral în vederea compensării daunei morale, sumă pe care a considerat-o echitabilă în condițiile cauzei în vederea reparării daunei în urma suferințelor psihice cauzate părții vătămate Stînga Cristina, în urma infracțiunii comise de către inculpatul Popov Ștefan.

Instanța de apel a statuat că restul cerințelor părții vătămate Stînga Cristina în partea încasării de la inculpatul Popov Ștefan în beneficiul ei a prejudiciului moral nu sunt confirmate în mărimea solicitată de partea vătămată și, respectiv, au fost respinse ca neîntemeiate.

Din conținutul probelor anexe la acțiunea civilă, instanța de apel a atestat că partea civilă Stînga Cristina a suportat cheltuieli de asistență juridică în sumă de 6 000 lei, conform bonului de plată seria EZ nr. 670005 din 08.03.2019 (f.d. 117, vol I), și cheltuieli pentru serviciile psihologului și efectuarea Concluziei psihologice, în sumă totală de 700 lei, ce se confirm prin ordinele de plată seria EZ nr. 649368 din 13.03.2019 în sumă de 250 lei (f.d. 137, vol I) și seria EZ nr. 649370 din 11.03.2019 în sumă de 450 lei (f.d. 138, vol I). În speță, instanța de apel a atribuit sumele indicate supra, confirmate prin bonuri de plată, la cheltuieli judiciare suportate de partea civilă în cadrul procesului penal, care au fost admise integral.

5. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către inculpat, prin care neinvocând incidența dispozițiilor alin. (1) art. 427 Cod de procedură penal, solicită admiterea recursului, casarea parțială a deciziei și a sentinței, cu rejudecarea cauzei și adoptarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii civile în partea încasării prejudiciului moral și a cheltuielilor pentru asistența juridică, cu dispunerea spre încasare a cheltuielilor pentru serviciile psihologului și efectuarea concluziei psihologice, în sumă totală de 700 lei.

5.1 În susținerea recursului, inculpatul invocă următoarele argumente:

- partea vătămată nu a pretins și nici preponderent nu pretinde la încasarea cărorva sume din contul său;

- aflându-se peste hotarele țării, partea vătămată nu a avut posibilitatea de a-și exprima voința liber exprimată în proces;

- la 13 iunie 2022 partea vătămată, în prezența inculpatului și a avocatului acestuia, a depus o cerere (anexată la recurs) în care a menționat că nu are careva pretenții față de inculpat și că nu a încuviințat avocatul Șcheau Igor să depună cerere de apel în numele său;

- avocatul Șcheau Igor și-a depășit împuternicirile lăsate de partea vătămată Stînga Cristina.

6. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal conchide că acesta este inadmisibil, fiind vădit neîntemeiat din următoarele considerente.

În speță se constată că recurentul s-a conformat prevederilor art. 422 Cod de procedură penală și a declarat recursul ordinar în termen.

Conform prevederilor art. 424 Cod de procedură penală, *instanța de recurs judecă recursul numai cu privire la persoana la care se referă declarația de recurs și numai în raport cu calitatea pe care aceasta o are în proces. Instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute în art. 427, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația condamnaților.*

Potrivit practicii judiciare constante, erorile de drept pot fi erori de drept formal sau procesual și erori de drept material sau substanțial.

Instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Potrivit recursului declarat, inculpatul nu face referire la vreun temei pentru recurs, din cele prevăzute la art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, este de acord cu starea de fapt stabilită de instanțele de judecată, precum și cu încadrarea juridică a acțiunilor sale, expunându-și dezacordul cu soluția instanței de apel în partea acțiunii civile, în special în partea încasării prejudiciului moral și a cheltuielilor pentru asistența juridică.

Sub aspectul argumentelor invocate în recurs, Colegiul penal atestă că inculpatul consideră că avocatul părții vătămate nu avea împuterniciri de a contesta sentința, or, partea vătămată nu avea și nu are pretenții de ordin material față de inculpat. Însă, analizând argumentele menționate în raport cu circumstanțele cauzei, instanța de recurs le apreciază ca neîntemeiate și pasibile respingerii din următoarele motive.

Conform dispoziției art. 23 alin. (2) Cod de procedură penală, *victima unei fapte care constituie componentă de infracțiune este în drept să ceară, în condițiile prezentului cod, pornirea unei cauze penale, să participe la procesul penal în calitate de parte vătămată și să-i fie reparate prejudiciile morale, fizice și materiale.*

Sub acest aspect, Colegiul penal reține că, în temeiul plângerii cet. Stînga Cristina, înregistrate la 31.10.2018 la Inspectoratul de Poliție Leova (f.d. 9-11, Vol. I), a fost pornită cauza penală nr. 2018230268, în temeiul unei bănuieli rezonabile privind săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 179 alin. (2) Cod penal (f.d. 1-4, Vol. I).

La cererea doamnei Stînga Cristina din 26.11.2018, ultima a fost recunoscută în calitate de parte vătămată (f.d. 27-29, Vol. I) și în calitate de parte civilă (f.d. 30-33, Vol. I).

Art. 219 alin. (1) Cod de procedură penală, prevede că *acțiunea civilă în procesul penal se intentează prin depunerea unei cereri, adresate procurorului sau instanței de judecată, de către persoanele fizice sau juridice cărora le-au fost cauzate prejudicii materiale sau morale nemijlocit prin fapta (acțiunea sau inacțiunea) interzisă de legea penală sau în legătură cu săvârșirea acesteia.*

Potrivit art. 60 alin. (1) pct. 18) Cod de procedură penală, *partea vătămată dispune de dreptul de a fi reprezentată de un avocat ales, iar art. 62 alin. (1) pct. 16 al aceleiași Legi prevede: în scopul susținerii cererii sale, partea civilă are dreptul de a avea reprezentant.*

Conform art. 79 alin. (1) și (2) Cod de procedură penală, *reprezentanți ai victimei, părții vătămate, părții civile, părții civilmente responsabile sînt persoanele împuternicite de către acestea să le reprezinte interesele în cursul desfășurării procesului în cauza penală. În calitate de reprezentanți ai victimei, părții vătămate, părții civile și părții civilmente responsabile la procesul penal pot participa avocați și alte persoane împuternicite cu asemenea atribuții de către participantul la procesul respectiv, prin procură.*

În speță, partea civilă Stînga Cristina, la faza de urmărire penală, rezervându-și dreptul de a depune ulterior o cerere (f.d. 30, Vol. I), prin intermediul avocatului ales Șcheau Igor, la 11.03.2019 a înaintat o cerere de chemare în judecată privind repararea prejudiciului cauzat prin infracțiune (f.d. 114- 117, Vol. I).

În mandatul semnat de Stînga Cristina, pe verso, sunt enumerate împuternicirile avocatului Șcheau Igor, („în cauza penală nr.2018230268 privind învinuirea lui Popov Ștefan de comitere a infracțiunii prevăzute de art. 179 alin. (2) Cod penal, în interesele lui Stînga Cristina”), printre care și:

- „-dreptul de a semna cererea și de a o depune în judecată;
- de a recurge la arbitraj pentru soluționarea litigiului;
- de a renunța total sau parțial la pretențiile din acțiune, de a majora sau reduce cuantumul acestor pretenții;
- de a modifica temeiul sau obiectul acțiunii, de a o recunoaște, de a recurge la mediere, de a încheia tranzacții;
- de a ataca hotărârea judecătorească, de a-i schimba modul de executare, de a amâna sau eșalona executarea ei...”

Astfel, Colegiul penal constată că avocatul Șcheau Igor, prin depunerea acțiunii civile și a cererii de apel a acționat în interesele părții vătămate Stînga Cristina, în strictă conformitate cu împuternicirile care i-au fost oferite de către ultima, fără încălcarea legii. Din aceste considerente, se atestă că argumentele formulate în recursul inculpatului, precum că *avocatul Șcheau Igor și-a depășit împuternicirile lăsate de partea vătămată Stînga Cristina, care nu a pretins la încasarea*

cărorva sume din contul său, sunt neîntemeiate.

În conformitate cu dispoziția art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, *instanța de recurs, examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, în camera de consiliu, este în drept să decidă inadmisibilitatea acestuia în cazul în care constată că recursul declarat este vădit neîntemeiat.*

Colegiul penal statuează că, criticile invocate de către inculpat în cererea de recurs nu s-au confirmat în cauza dedusă judecării, iar împrejurările enunțate supra denotă în mod concludent că instanțele de fond nu au comis erori de drept și că recursul ordinar este vădit neîntemeiat, iar decizia atacată este legală și întemeiată, ceea ce impune soluția inadmisibilității recursului, ca fiind vădit neîntemeiat.

7. În conformitate cu art. 432 alin. (1), (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de către inculpat, împotriva deciziei Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat din 03 mai 2022, în cauza penală în privința lui *Popov Ștefan XXXXX*, ca fiind vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată este pronunțată la **27 ianuarie 2023**.

Președinte

Toma Nadejda

Judecători

Boico Victor

Diaconu Iurie